

Ilmastopolitiikan pyöreä pöytä; 2. kokous

Teemana päästövähennykset ja energiaverotus

Aika: to 27.8.2020 klo 10-11.30

Paikka: Säätytalo, Sali 23, Helsinki / Virtuaalikokous

Tausta

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivinen pian tämän jälkeen. Hallitusohjelman mukaan päästövähennystoimet toteutetaan sosiaalisesti ja alueellisesti oikeuden mukaisesti ja niin, että kaikki yhteiskunnan osa-alueet ovat mukana.

Tuoreen ilmastovuosikertomuksen mukaan vaikuttaa todennäköiseltä, että Suomi saavuttaa kauden 2013–2020 päästövähennysvelvoitteen ja myös kauden 2021–2030 toimet on suunniteltu siten, että nykyinen taakanjakosektorin 2030 EU-velvoite täytetään. On kuitenkin tunnistettu, että suunnitellut toimet eivät ole riittäviä hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen vuoteen 2035 mennessä ja että 2030 päästövähennysitoumusta on kiristettävä.

Yhteensä Suomen kokonaispäästöt vuonna 2018 olivat 56,4 Mt CO₂-ekv. Vuonna 2019 sekä kokonaispäästöt että päästökauppasektorin päästöt laskivat selvästi. Pikaennakkotietojen mukaan kokonaispäästöt olivat noin 52,8 Mt CO₂-ekv. Taakanjakosektorin kannalta näyttää siltä, että keskeisessä asemassa on liikennesektorin päästökehitys, mutta toimia tarvitaan jokaisella sektorilla. Hiilineutraaliustavoitteen kannalta myös päästökauppaan kuuluvien energian tuotannon ja teollisuuden päästöjen sekä maankäyttösektorin hiilinielujen kehityksellä on ratkaiseva merkitys.

Nykyisillä jo toimeenpannuilla päästövähennystoimilla Suomen päästöt ovat arviolta 39 Mt CO₂-ekv. vuonna 2035. Kun lisäksi huomioidaan suunnitellut, mutta ei vielä toimeenpannut toimet, Suomen päästöt ovat arviolta 36 Mt CO₂-ekv. vuonna 2035. Vaikuttaa täten selvältä, että nykyiset ja suunnitellut toimet eivät riitä vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen. Mikäli päästövähennystarpeen suuruusluokan arvioimiseksi oletetaan, että päästöjen tulisi laskea noin tasolle 21 Mt CO₂ vuoteen 2035 mennessä, uusilla toimilla tulisi saada aikaan n. 15 Mt CO₂-ekv. päästövähennys.

Vuosaaren ilmastokokouksessa helmikuussa 2020 hallitus sopi toimenpidekokonaisuudesta, joka toteutetaan jo sovittujen päästövähennystoimien lisäksi. Uusilla toimilla on tarkoitus saada aikaan 17–24,6 Mt:n päästövähennykset vuoteen 2035 mennessä.

Lisätoimia hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi tullaan esittämään uudessa ilmasto- ja energiastrategiassa, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU) sekä maankäyttösektorin ilmasto-ohjelmassa. Strategian ja KAISUn valmistelutyö on juuri aloitettu ja niiden on tarkoitus valmistua vuoden 2021 aikana. Sektorikohtaisten toimien lisäksi

KAISUssa tarkastellaan niin kutsuttuja poikkileikkaavia toimia, jotka vaikuttavat useisiin eri sektoreihin. Näitä ovat kuntien ilmastotyö, kulutukseen liittyvät toimet sekä julkiset hankinnat.

Myös parhaillaan valmistelun alla olevalla energiaverotuksen uudistuksella on tärkeä rooli hiilineutraaliustavoitteen edistämisessä, myös oikeudenmukaisen siirtymän näkökulmasta. Hallitusohjelman mukaan hallituksen ilmastotavoitetta palvelemaan valmistellaan kestävästi verotuksen tiekartta. Valmistelussa haetaan ratkaisuja, jotka edistävät hallituksen ilmastotavoitteita taloudellisesti tehokkaimmin, nopeuttavat siirtymää pois fossiilisista polttoaineista ja jotka samalla täyttävät sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vaatimukset. Kokonaisuuteen kuuluvat energiaverotuksen uudistus, liikenteen verotuksen uudistus, kiertotalouden edistäminen sekä päästöihin perustuvan kulutusverotuksen selvittäminen. Energiaverotuksen tiekartan toimia aloitetaan jo hallituskauden aikana.

Energiaverotuksen valmistelua on tehty energiaverotuksen uudistamista selvittävässä työryhmässä, jonka tehtävänä on valmistella verotuksen uudistusta ja arvioida mahdollisia nykyisen energiaverojärjestelmän muita kehitystarpeita. Myös energiaverotuksen kehittämistarpeet 10-15 vuoden aikavälillä tullaan arvioimaan ja sen pohjalta laaditaan energiaverotuksen tiekartta, joka yhdessä päästökaupan kanssa tukee 2035 hiilineutraaliustavoitteen toteutumista ottaen huomioon myös yritysten kilpailukyvyyn sekä sosiaaliset ja alueelliset näkökohdat. Syksyn aikana on määrä perustaa valmistelualueen energiaverotuksen työryhmätyön valmistuttua.

Kysymykset pyöreän pöydän jäsenille

- 1) Ilmasto- ja energiastrategian sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISUn) valmistelutyö on aloitettu ja niiden on tarkoitus valmistua vuoden 2021 aikana. Mitkä ovat keskeisimmät haasteet päästöjen vähentämiseksi siten, että hiilineutraaliustavoite saavutetaan vuoteen 2035 mennessä?
- 2) Miten energiaverotusta tulisi kehittää pidemmällä aikavälillä (seuraavien 10-15 vuoden aikana)? Mikä on verotuksen rooli hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi ja miten taataan oikeudenmukainen siirtymä?